

Da naša vas in naša mesta
bilâ bi vseh krivic oteta,
naj sloga trdna, sloga zvesta
poveže delavca in kmeta!

SLOVENSKA VAS

Kmet bodi svoj!
Na svoji zemlji, v svojem domu,
v svoji vasi
koderkoli slišijo se tvoji glasi
odločaj sam:
takrat nastanejo ti boljši časi!

GLASILO SLOVENSKE KMEČKE IN DELAVSKE POLITIKE.

LETO I.

Izhaja vsak drugi četrtek popoldan. Uredništvo in uprava v Ljubljani, Trnovski pristan 14/I. Rokopisov ne vračamo.
Naročnina za en mesec Din 2.—, za četrt leta Din 5.—, za pol leta Din 10.—, za vse leto Din 20.—, za inozemstvo letno
1.— dolar. Oglasi se sprejemajo. Čekovni račun št. 17.498.

ŠTEV. 1.

Slovenskemu kmečkemu ljudstvu!

Kmet, bodi svoj! Na svoji zemlji,
v svojem domu, v svoji vasi,
koderkoli slišijo se tvoji glasi,
odločaj sam:
takrat nastanejo ti boljši časi!

Izmučen od naporenega dela in skrbi za vsakdanje življenje svojih družin si skoraj obupal, ker kljub poštenemu in trdnemu delu slabo živiš. Tvoj trud Ti ne prinaša tistih koristi, katere bi Ti moral prinašati. Sadove uživajo drugi, a Ti misliš, da mora biti tako.

„Slovenska vas“ stopa pred Tebe, kmečki trpin, prvenstveno z namenom, da se prebudiš in zdramiš k svoji stanovski samozavesti ter samostojni, neodvisni politični miselnosti. Veruj in zaupaj samo vase! Naših kmečkih pravic nam ne daruje nihče, sami si jih moramo pribojevati. Tega se moramo zavedati, zato moramo združiti vse slovensko kmečko ljudstvo v neodvisno politično skupnost, da zajezimo izkoriščanje in uničevanje svojega stanu, da onemogočimo razdiralcem njihovo delo. Slovenskemu kmečkemu ljudstvu pripada vodilna vloga v slovenskem narodu in kmečkemu stanu v kmečki državi.

Postavljamo načelo demokracije in pravičnega skupnega življenja vseh stanov, slonečega prvenstveno na kmečki miselnosti. Vsakomur priznavamo pravico do poštenega življenja, če pošteno živi in dela: **toda prvi in temeljni pogoj življenja je — kruh**, ki ga na slovenski zemlji prideluješ Ti, slovensko kmečko ljudstvo. In vendar si ga v največ primerih — lačno, lačno zato, ker ga obilo daješ drugim, a pičlo ješ samo. V naših kmečkih dušah mora nastati preobrat, prijati moramo vajeti življenja in politike svojega stanu sami v roke, razgnati predsodke manjvrednosti in suženj-

stva, ne verjeti lepim besedam, ampak primerjati delo z življenjem.

K sodelovanju za doseg svojih pravic vabimo industrijsko delavstvo, obrtnike in svobodno izobraženstvo slovenskega naroda. V vseh socialnih bojih sta kmet in delavec tesno povezana. Kmet prideluje temelj življenja — hrano, delavec pa izdeluje raznovrstne potrebščine za ves narod. Sloneč prvenstveno na kmečki miselnosti, morata ta dva stanova postati nosilca politike slovenskega naroda. Šolani ljudje, ki se zavedajo slovenstva, naj izoblikujejo gibanje teh delovnih množic v slovensko narodno gibanje. Na temelju kmetovstva se morajo razvijati svobodni slovenski stanovi, a ti združeni in prvenstveno kmečko miselnost priznavajoči kot vodilno smer, morajo slovenski narod rešiti.

Kadar potrebuje kmet pomoči, gre sosed k sosedu, vaščan k vaščanu. Tudi slovensko kmečko ljudstvo mora iskati zaveznikov in pomoči pri sosedih. Enake težave nas tarejo, enake krivice se nam gode, toda s pogumom, poštenim in složnim sodelovanjem uredimo in premagamo vse težave, da postane slovensko kmečko ljudstvo gospodar na svoji zemlji. Besedičenje, da hočemo pod Hrvate, je prazno, ker je samo izraz strah pokvarjencev, ki nas hočejo vedno držati v tlačanstvu. Slovenski kmetje smo vedno najboljši Slovenci, toda hočemo biti in bomo gospodarji svoje zemlje.

Zato, slovensko kmečko ljudstvo: „Slovenska vas“ naj bo naš glas.

V Ljubljani, dne 15. avgusta 1937.

Černe Jože l. r., kmetovalec, Ljubljana, Zg. Šiška 39,
Jevšnik France, l. r., kmetovalec, Kozje 64 pri Rajhenburgu,
Kelemina Matko, l. r., kmetovalec, Grabe pri Središču,
Špehar France, l. r., kmetovalec, Gorica 6, p. Vinica.

Naša gospodarska politika

Leta 1936. smo ustanovili „Slogo“, zadrugo slovenskih kmetov in delavcev, da gospodarsko združijo kmečko in delavsko ljudstvo tako, kakor so se gospodarsko organizirali Hrvati. Res je težko pri nas razširiti tako organizacijo, kajti ljudje, ki vidijo zgolj sebe in lasten dobiček, bodo zmerom naše delo ovirali. Kljub temu pa gremo svojo pot, ker vemo, da je gospodarska rešitev slovenskega ljudstva le v skupnem delu.

Sicer pa tudi na Hrvatskem osamosvojitve kmeta ni bila tako lahka. 30 let dela je bilo treba, preden se je pokazal sad in označevalci pravega zadružništva so

vztrajali. Tisti, ki žive še danes, gledajo s ponosom armado 150.000 gospodarsko organiziranih in na vse žrtve pripravljenih kmetov.

Zdaj ko ima pri svojem hrvatskem sosedu tako svetel vzgled, bo morda tudi slovenski kmet spoznal, da je njegova edina rešitev v gospodarski organizaciji, v kateri bo nastopal proti tistim izkoriščevalcem, ki so že zdavnaj organizirani. Žalostno bi bilo, če ne bi sleherni spoznal, da na račun naše razcepljenosti in neorganiziranosti prekupci v enem dnevu marsikdaj zaslužijo več, kakor kmet vse leto in da kmet za svoje pridelke dobi tako malo, da je v

resnici najslabše plačani delavec na svetu. Kar pomislimo. Prekupec plačuje mleko po 75 par ali kvečjemu po dinarju, prodaja ga pa po Din 1.50 naprej. Njegov trud je gotovo manjši kakor naš in njegove posode gotovo cenejše kakor naši hlevi in krave, a kako je plačan njegov trud in kako naš?! In v tržnih poročilih bemo, da dobi kmet za cel voz kumar Din 100.—, za kg krompirja največ 75 par itd. Ne bi bilo vredno po teh cenah na trg voziti, ali kaj hoče kmet, ko mora imeti denar za davek, sol in podplate. In zdaj beremo še o strašnih povodnjih in ujmah.

Mislím, da ni treba zgubljati še kaj dosti besedi za dokaz, kako

nam je enotna gospodarska organizacija potrebna. Ne bomo se pregrešili ne nad delavcem, ne nad nobenim poštenim delavnim stanom, če zahtevamo za svoje pridelke take cene, da bo kmet lahko res živel in napredoval, ne pa zgolj životaril in lasten grunt jedel. Delavec bo še zmerom od naše gospodarske organizacije lahko ceneje kupil kakor kupuje dandanes od nepotrebnih prekupcev in prav je, če čim prej dosežemo pravično ravnotežje med cenami kmečkih pridelkov in industrijskih izdelkov.

Zato vsi v „Slogo“, ker v njej je moč in rešitev!

Zadružnik.

ZUNANJE - POLITIČNI PREGLED

Pod tem naslovom bomo skušali bralcem pokazati pravi smisel in pomen posameznih dogodkov v tujih državah. Iz teh dogodkov bomo skušali kolikor je danes to sploh mogoče, razbrati namene, ki jih posamezne države v svojih nastopih zasledujejo in načela, ki uravnavajo njih notranjo in zunanjo politiko.

Že takoj v začetku povdarjam, da ta opazovanja nimajo posebno trdnih osnov, ker vse države skrbno prikrivajo prave nagibe svoje mednarodne politike, ker se boje, da nasprotnik prezgodaj ne zve zanje. Zato opazujemo, da se večkrat pripisuje povsem nepomembnim dogodkom napačen in prevelik pomen, a res pomembne preusmeritve se ponavadi izvrše za velik del človeštva povsem nepričakovano. V enem si moramo biti na jasnem pri presoji zunanje-političnih dogodkov: besede so nehale pomeniti to, kar bi imele pomeniti, ker je danes mednarodna politika zopet zašla v tisto neiskrenost, prikritost in laž, kakršne smo bili vajeni pred svetovno vojno.

Navzlic temu, moramo Slovenci po svojih močeh podpirati vsa tista stremjenja, ki so v korist človeštva in pravičnemu sožitju vseh stanov in narodov. Zato mora biti tudi naše gledanje v zunanji svet stvarno. Pri tem moramo vedeti, da je narodna in mednarodna politika posameznih držav velikokrat daleč proč od navedenih načel, ker se je prepogosto izživljala v gospodovalnih in zavojevalnih stremljenjih.

Ob tej priložnosti se moramo dotakniti tudi tolikokrat povdarjenega gesla, kakor da bi bila politika nekaterih držav in njihovo ravnanje zgolj prizadevanje za zavarovanje mednarodnega miru, kar pa spričo dejstva, da se ravno le-te države mrzlično oborožujejo, ne moremo verjeti. Premnogokrat namreč vidimo, da so nameni oboroževanja vse drugačni: predvsem nezadostna vojaška pripravljenost, neugoden notranje-politični položaj, ki izvira iz družbene neskladnosti ter neugodne združitve držav v primeru svetovnega požara.

Eno je za nas jasno. Splošnega vojnega požara smo zaenkrat obvarovani samo zaradi tega, ker se velike države boje druga druge in ker skoro nobena še ni zadosti pripravljena. Na to, da so se evropske države in narodi pred dvajsetimi leti zakleli, da ne bodo nikdar več prijeli za orožje in da bodo vse spore mirno reševali, so danes že oboji pozabili.

Razveseljivo pa je dejstvo, da se v svetovnem tisku vendarle še pojavljajo glasovi, ki opozarjajo na vso neodkritost in zlaganost mednarodnih odnošajev in vso njihovo nasilnost in ki si prizadevajo vsaj nekoliko vzbuditi v ljudstvu glas vesti in človečnosti.

Razumljivo je, da moramo tem vzvišenim namenom služiti kot glasniki javnega mnenja tudi mi. Zato naj bo to osnovna misel pri opazovanjih in razglabljanjih zunanje političnih dogodkov.

Danes imamo na svetu tri velike skupine držav: demokratične, fašistične in tiste z boljševisko miselnostjo. Fašistične države so odkrito ali prikrito imperijalistične in vsa njihova notranje-politična ureditev se je prilagodila zavojevalnemu namenu. Da pri vsem tem najbolj trpi delovno ljudstvo, predvsem kmetje, delavci in obrtniki, je dognano. Demokratične države se od fašističnih razlikujejo ravno po tem, da si prizadevajo urediti socialno neskladnost svojih narodov in zato zboljšujejo življenjske pogoje delovnega ljudstva. Za vzgled

Iz domače politike

Uradno poročilo o dogodkih pri Slunju na Hrvaškem: „Dne 5. julija so se organi finančne kontrole iz Slunja skupno s 6 orožniki odpravili v vas Donji Ladjevac, da bi tam uničili tobakove sadike, ki so bile zasajene brez dovoljenja. Ko so prišli v vasico Rupo, so takoj začeli uničevati tobak na nekem zemljišču blizu hiš. Kmalu se je zbrala večja skupina kmetov, oboroženih s puškami, ki so skušali financarjem zabraniti uničevanje tobaka. Med spopadom so bili težje ranjeni trije orožniki in en financar. Od kmetov pa je bil ubit zaupnik „Gospodarske Sloge“ Ivan Barić iz Čamerovca, ranjeni pa so bili še trije kmetje. Ranjence so prepeljali v bolnico v Karlovec in Ogulin. Uvedena je bila preiskava, da se krivci po zakonu strogo kaznujejo.“

Konkordat: Belgrajska poslanska zbornica je pred kratkim potrdila konkordat, to je pogodbo med našo državo in papežem. Za katoličane so v tej pogodbi važna naslednja določila: Agrarna reforma cerkvenih posestev se ne bo več izvajala. Jugoslovanska vlada bo dala cerkvenim ustanovam za zemljišča, izgubljena zaradi agrarne reforme pravično odškodnino. Imovina in ustanove katoliške cerkve ostanejo last omenjene cerkve tudi takrat, ako bi prebivalstvo, ki mu ta imovina in ustanove služijo, prestopilo v kako drugo vero.

Dr. Dragotin Lončar:

V obrambo in pojasnilo

I.

Pred dvema letoma je izšla kot polmesečnik „Slovenska zemlja“. Njena naslednica je današnja „Slovenska vas“. Med obema je bil tednik „Slovenska zemlja“, čigar konsorciju je bilo delovanje začasno ustavljeno.

Prvotna „Slovenska zemlja“ je objavila v 1. številki načelne smernice, ki so odločilne tudi za „Slovensko vas“: 1. Slovenci morajo biti v skupni državi s Hrvati in Srbi kulturni, politični in finančni gospodarji svoje zemlje; 2. uveljavljanje kmeta in delavca v državnem življenju, ker sta ta dva stanova v veliki večini; 3. demokratizacija vsega javnega življenja v zakonodaji, upravi, gospodarstvu, verstvu, sodstvu, šolstvu; 4. zveza s hrvatskim kmečkim gibanjem, kjer nastopamo vsak samostojno v svoji hiši, a oboji enotno za dosego skupnega namena.

nam je češkoslovaška država, ki označuje za svoje največje uspehe zmanjšanje brezposelnosti in ki razglašala konec vsakega meseca, kolikim desetstotim delovnega ljudstva je zopet preskrbela delo in kruh. Konec julija je izdala vlada poročilo, da število brezposelnih ne dosega niti 250.000, kar pomeni polovico manj kot lansko leto ob tem času in le nekaj več kot en odstotek vsega prebivalstva.

To naj bodo načela, po katerih bomo presojali svetovne dogodke. **Vč.**

Razne takse si cerkev lahko sama določi. Od cerkvenih ustanov se ne plačujejo davki. Redovniki in redovnice tujih držav se lahko brez ovire naseljujejo pri nas. Duhovnik ne sme pripadati nobeni stranki, dokler traja njegova aktivna služba.

Konkordat je sestavila že prejšnja Jevtičeva stranka in njeni poslanci so bili takrat navdušeni zanj. Danes so nastopili proti konkordatu edinole zato, ker so v opoziciji in bi se radi prikupili ljudstvu. Seveda ga ni med nami, ki bi njihovim besedam kaj verjel.

Toča, nevihte in poplave so v zadnjem času po mnogih krajih uničile skoro vse pridelke. Prizadeti so ravno najbolj siromašni kraji Dolenjske in vzhodne Štajerske. Vinogradi so ponekod tako zbiti, da ni več videti zelenega peresa. Uničeni so za več let. Samo v dobre-poljski občini je toča stolkla nad 170.000 opek. Vsa škoda je uradno cenjena na 60 milijonov Din. Potrebna bi bila hitra in izdatna pomoč banovine in države. Oblasti so sicer nekaj obljubile, toda to je toliko kot nič. Ban dr. Natlačen sam priznava v svojem razglasu o tej podpori naslednje: „Ta sredstva pa ne bodo zadostovala za pokritje najnujnejših potreb“. To nikakor ni prav. Če poznajo kmeta takrat, kadar mora plačati davke, ga morajo poznati tudi takrat, kadar mu je treba pomagati.

Pozneje se nam je pridružila še druga skupina, ki je obstajala sicer iz dveh (delavske in meščanske), a je nasproti nam nastopala kot enota, pri čimer se je glavno uveljavljalo njeno delavsko krilo. Vladajoče stanje je povzročilo, da ni bilo vedno mogoče določno opredeljevanje skupin, toda kljub temu smo morali terjati, da se vsak, ki sodeluje, ozira na okvir, ki je bil v splošnem priznan kot vodilen, ali pa naj bi delal na svoj račun. To je preprosto pravilo za občevanje med ljudmi, ki velja tudi za politično življenje, ako naj bo normalno in uspešno za celoto. Včasih so pripovedovali in najbrž še vedno, da je „ljudstvo“ za skupnost, a da so „voditelji“ nasprotni. Na to odgovarjam, da velja v vsakem primeru — najsi so prizadeti eni ali drugi — priznana izkušnost, po kateri je med načelnimi, odkritimi ljudmi sporazum kmalu dogovorjen; kjer pa visi med pogodbeniki neko zagrijnalo, tam se vsako sodelovanje razblinja v medsebojno izigravanje. Poceni se dosega hipni uspehi z velikimi besedami, a težja je vzgoja, ki naj preobrne miselnost slovenskega človeka, ako je podana s polno odgovornostjo in z neprikrito resnico. Edino tega nam je pa tudi treba...

Pojavljali so se kmalu znaki nezadovoljstva z izvoljenim skupnim vodstvom zaradi samovoljne-

ga ravnanja nekaterih oseb. Tu di je bilo zrahljano sodelovanje z Zagrebom. Poleg tega tednik „Neodvisnost“ ni bil kot glasilo „gibanja“ odobren po vodstvu, a je kljub temu brez moje vednosti in dovoljenja ponatisnil moje poročilo o načelnih smernicah, s čimer se je zanašala med somišljenike zmeda in zmeta. Želeli smo, da vodstvo samo odstopi (saj je bilo začasno) in ga nadomestimo tako, kakor bi bilo boljše ustrezalo prilikam. Uspeli nismo.

II.

Sledil je prelom. Šest nas je po medsebojnem dogovoru izstopilo iz vodstva. Jaz sem izstopil utemeljil z naslednjimi razlogi. 1. Čeprav bi bila izvolitev vodstva formalno pravilna, ni ustrezala stvarno od početka, ker posebno kmetje niso bili zastopani zadostno (seveda so bili nekoliko sami krivi, ker jih takrat ni bilo zraven, kar je pa bilo zopet umevno zaradi stroškov, ko je bil ob vladajočih političnih razmerah sestanek v Zagrebu). 2. Namen združitve bi bil moral biti jasno določen in pot do njega enotna brez samovoljnih skokov, dokler nimamo svobode razvijanja. 3. Pri vsem poudarku o samostojnosti slovenskega „gibanja“ in njegove organizacije moramo vendar računati z zvezo s Hrvati, ki so jedro prečanske opozicije, da najdemo z njimi soglasje za skupno akcijo, ko Zagreb sedaj nima popolnega zaupanja do našega vodstva. Ker so ostale brezuspešne moje pripombe o položaju v „gibanju“, ne morem več biti iz navedenih razlogov soodgovoren in soudeležen pri politiki tega vodstva.

Dan pred sestankom v Zagrebu, kjer smo izvolili novo vodstvo, je objavila „Neodvisnost“ poročilo, ki je pokazalo, kako so pojmovali politiko nekateri ljudje, ki smo dotlej delali z njimi. Očitati so nam denarno podpiranje iz Zagreba, frankovsko gnezdo in Judeževe groše — vse seveda v varstvu uredniške tajnosti.

1. Ugotavljam, da nismo do danes dobili iz Zagreba niti pare denarne podpore.

2. Očitek frankovstva, t. j., da želimo priti pod Hrvatsko kot njena pokrajina, je imel namen, da označi našo politiko kot „izdajalsko“ (ta izraz so v resnici rabili). Dokler smo skupaj hodili v Zagreb k posvetovanjem, je bilo to v redu; sedaj so nam očitali „romanje“ in „rovarjenje“ po kmetih. Dokler smo skupaj z njimi pobijali podtikanje odvisnosti od Zagreba, posebno nasproti „Slovenskemu gospodarju“, je bilo zopet v redu; a sedaj so nam očitali, da se skrivamo pod okriljem

Vestnik „Sloge“

gospodarske in podporne zadruga slovenskih kmetov in delavcev

Prvi redni občni zbor naše gospodarske organizacije

Ob številni udeležbi zadružnikov iz vseih krajev Slovenije je predsednik zadruga tov. Černe Jože, kmetovalec iz Zg. Šiške, dne 4. julija ob 10. uri dopoldne začel v dvorani hotela Štrukelj prvi redni občni zbor. Navzočih je bilo osebno 61 udov, po delegatih pa je bilo zastopanih 150 udov.

Po opravljenih formalnostih in ugotovitvi, da je občni zbor sklepčen za vse točke dnevnega reda, ki je bil razdeljen med navzoče zadrugarje obenem z računskimi zaključki za preteklo poslovno leto, je predsednik podal naslednje predsedstveno poročilo:

Slavni občni zbor!

Hrvatski kmet nam je pokazal, da ne smemo pričakovati rešitve samo od politike, ampak, da si moramo sami po svoji moči gospodarsko pomagati, kajti sicer se nam lahko zgodi, da bi slednjič niti od vseh političnih pridobitev ne imeli koristi. Hrvatski kmet si je ustanovil svojo gospodarsko organizacijo „Gospodarsko Slogo“ in po tem vzorcu smo tudi mi Slovenci ustanovili našo zadrugo „Slogo“, gospodarsko in podporno zadrugo slovenskih kmetov in delavcev, ki naj bo slovenskemu kmetu in delavcu opora v današnjih težkih dneh.

Mnogi izmed Vas so bili navzoči na našem ustanovnem občnem zboru, ki je bil dne 8. marca 1936, potem, ko je pripravljali odbor uredil vse potrebno, da smo lahko zadrugo ustanovili.

Na ustanovnem občnem zboru so bila sprejeta pravila, katera bomo danes morda v nekaterih podrobnostih spremenili, toda § 2., ki govori o namenu zadruga, ostane neizpremenjen. Prijatelji,

potrebno se mi zdi, da danes na prvem rednem občnem zboru zadruga še prav posebno povdarim njen namen, čeprav smo o njem že na ustanovnem občnem zboru obširno razpravljali. Navedeni paragraf pravi: Namen zadruga ni prizadevanje za dobičkom, temveč pospeševanje zadružne misli, da bi zadrugarji z vzajemnim delom koristili sebi in narodni skupnosti. Ugotoviti moram, da mnogi slovenski kmetje, med njimi celo nekateri naši zadružniki namena zadruga ne razumejo dobro. Spoznanje jim kale preštevilne kupčijske, dobičkarske zadruga in pa nesrečna misel, da bo kmetu Bog ve kdo od zgoraj pomagal. Zato mislijo nekateri, da bo tudi naša zadruga, ki se imenuje „gospodarska in podporna“ zadruga slovenskih kmetov in delavcev“ kar na lepem osrečevala in reševala ljudi s podporami, nagradami itd. Vsem tem moram reči, naj vsako jutro in vsak večer preberejo drugo poglavje naših pravil, ki govori o namenu zadruga, in to toliko časa, dokler se jim ne posveti edino pravo geslo: „Kmet pomagaj si sam, ker nihče drugi ti ne pomaga“. Niti naša zadruga ne, kajti ta je ustanovljena zato, da slovenskega kmeta duhovno vodi in mu nudi možnost za skupno, priložnostno ali stalno delovanje. Torej, zadrugarji si morajo med seboj pomagati, sami se morajo združevati in lotiti dela, na zadrugo se pa obračajo samo po navodila, svete, moralno podporo, pojasnila itd.

Kdor misli, da naj bi naša zadruga drugače delala, kakor v duhu svojih pravil in kdor besedico „podporna“ napačno razume, na žalost še ni zrel za pravo zadruga misel.

„Hrvatske kmečke stranke“, medtem ko so se v isti sapi sami sklicevali na dr. Mačka, češ, da bo prej ko slej sodeloval z njimi.

Ob tej priložnosti se tudi dotaknem usode slovenskih obmejnih pokrajin, katerih bodoča pripadnost skrbi mnoge Slovence, da so nezaupni nasproti Hrvatom. Tudi „Neodvisnost“ nam je to očitala. Večkrat smo o tem že povedali svoje stališče. Sam sem ga javno obravnaval na zborovanju pred Hrvati in Slovenci ter določno odgovarjal v listu „Slovenija“ na neki članek „Hrvatske straže“ glede Belekraine in „Seljačkega doma“ glede Prekmurja. Obžalu-

jem in odklanjam, ako se včasih v hrvatskih listih piše n. pr. o Prekmurju in Sloveniji, kakor bi bilo to dvoje različnih dežel, ali ako se dvoumno govori, kakor bi se razprostiral hrvatski narod „od Kotora do Murske Sobote“, ko spada vendar Prekmurje (seveda tudi Belakrajina) jezikovno in narodno k Sloveniji. Kdor bi med Hrvati glede tega mislil ali ravnal drugače, ta bi delal za našo politiko račun brez krčmarja, ker smo v tem vprašanju Slovenci enotni.

3. In Judeževi groši? Na velikonočni ponedeljek so sklenili

Seveda je tudi res, da večina slovenskih kmetov zaradi napačne vzgoje prave zadružne misli še ne more razumeti, kar pa nas ne sme plašiti, da ne bi nenehoma pravo zadruga misel oznanjali in razširjali, dokler ne požene v na-

rodu takih korenin, kakor jih ima pri Hrvatih. Mislim, da Vam najboljše pojasnim, kakšno delo ustreza pravi zadružni misli, če ponovim nekaj odstavkov iz poročila hrvatske „Gospodarske Sloge“ za leto 1936. (Dalje prihodnjic.)

Pogoji za sprejem v zadrugo:

Vsak ud mora plačati vsaj en delež po Din 5.— ter vpisnino po Din 5.— za prvi zadružni delež, za vsakega nadaljnega pa po Din 2.—, poleg tega mesečno Din 1.— članarine in za člansko izkaznico Din 2.—. Najmanjše vplačilo ob vstopu v zadruga znaša torej Din 13.—. Vendar prosimo zaupnike, naj skrbe, da plača vsak novopristopivši ud članarino vsaj do

konca leta, ker je tako prihranjeno pisarni mnogo dela. Pristop je veljaven šele s podpisom pristopne izjave, vplačilom zadružnega deleža in ostalih predpisanih prispevkov in ko načelstvo sprejme uda med zadrugarje.

Za navodila in potrebne tiskovine se obračajte na pisarno zadruga, ki je v Ljubljani, Trnovski pristan 14/I.

Kako nas odirajo?

Svinjereja predstavlja skupaj z govedorejo glavni vir dohodkov za slovensko vas. Jeseni začne vsak rediti po enega ali dva prašiča in jih potem okoli Božiča proda, da z izkupičkom plača davke in nakupi, kar rabi za dom. V začetku lanskega leta so kmetje dobili za prašiče 4.— do 6.— Din po kili, nekateri pa tudi manj. Letos so se cene nekoliko dvignile, vendar pa še izdaleka niso dobre. Te prašiče je deloma pokupilo mestno prebivalstvo, dosti pa so jih tudi izvozili v inozemstvo, na primer na Dunaj. Če si je hotel dunajski delavec za Božič kupiti 1 kg mesa, je moral dati zanj 30 do 40 Din. Odkod ta velika razlika: kmet dobi 4.— do 6.— Din, dunajski delavec pa mora dati 30 do 40 Din?

Pri roki imam račune za en vagon svinj, ki so bile lani v začetku leta poslani na dunajski trg in prodane tam. Da bodo računi la-

žji in preglednejši, bom navedel samo ceno in stroške za 1 prašiča težkega 100 kg. To vse velja za začetek leta 1936., vendar se od takrat do danes ni veliko spremenilo.

Prašič, ki je vagal, ko ga je kmet prodal, 100 kg, je do Dunaja nekoliko zgubil na teži in tehtal na dunajskem sejmu 95 kg. Prodan je bil po 1½ šilinga ali približno po 13.— Din in pol. To je zneslo za celega prašiča 1.300 Din.

Stroški za tega prašiča v Avstriji so bili naslednji: Vožnja 95 Din. Carina 235 Din. 9% prometni davek 120 Din. Odbitek za vzdrževanje cen 17 Din, razne druge takse in kolki (sejmska pristojbina, gremijalna pristojbina, manipulativna, za sejmsko blagajno, mestna za vaganje, kontrola pri vaganju, taksa za živinozdravniški pregled) 94.— Din. Zaslужek dunajskega podjetja je znašal (3%) 39.— Din. Skupno razni iz-

postavljeno takole: ali pustiti posebno obmejne kraje, da se ne brigajo za Ljubljano in Maribor, ter delajo brez njiju politiko v zvezi s hrvatskimi kmeti, ali pa jih obdržati na doslejšni črti in pri tem žrtvovati prvotno vodstvo, ker to je bil pogoj njih samih. Odločili smo se drugo — ne „iz strahu pred zagrebškim diktatom“, kakor sedaj trdijo somišljeniki „Neodvisnosti“, ampak iz opreznosti, da se gibanje ne izmaliči in razkroji, kar bi se bilo drugače zgodilo. Kdo je ravnal politično bolj pravilno: Ljubljana ali Maribor, o tem odloči prihodnost.

O vsem tem sem pozneje obširno poročal tudi Mariboru, ker nimam ničesar prikrivati ali olepševati. Vprašanje je bilo

datki v Avstriji 600.— Din. Vsi stroški s prodajo prašiča so torej znašali okoli 700.— Din. Trgovec je zaslužil pri prašiču okoli 100.— Din, kmet pa je dobil zanj 500.— Din. Za prašiča, ki je bil na Dunaju prodan za 1.300.— Din, je torej dobil naš kmet samo 500.— Din, vse ostalo pa si je razdelila razna gospoda, avstrijska in naša.

S tem pa še nismo pri kraju. Dunajski mesar, ki kupi prašiča, mora plačati razne velike davke, ki jih seveda ne plača sam, ampak za toliko dražje prodaja meso. Zraven pa hoče tudi sam imeti nekaj čistega dobička, ki je včasih tudi malo prevelik. Tako pride do tega, da se prodaja na Dunaju meso po 30.— do 40.— Din in dunajski delavec ga pač ne more imeti dostikrat na mizi, kot tudi naš kmet ne.

Največji del — čez 500.— Din — so dobile avstrijske oblasti v obliki carin, raznih davkov, pristojbin in taks. Podobno je tudi z izvozom v Nemčijo ali Italijo. Denar, ki ga avstrijska, nemška ali italijanska vlada v obliki carin izvleče iz našega kmeta, porabi večinoma za vojsko, dosti ga pa tudi v obliki podpor razdeli svojim bogatim poljedelcem, da lahko uvajajo napredno kmetijstvo. Razni naši strokovnjaki nam radi hvalijo naprednost bogatega nemškega in avstrijskega kmetovalca. Res lepa je ta naprednost, ki temelji na izkoriščanju in krvavih žuljih našega kmeta! Naš kmet ne more imeti z nemškim veleposestnikom pač ničesar skupnega. Carine in takse imajo pa tudi namen, da v Avstriji ali Nemčiji

dvignejo cene, dočim jih pri nas znižujejo. Kar pomaga bogatemu nemškemu poljedelcu, to uničuje našega kmeta in nemškega oziroma avstrijskega delavca.

Carina, ki je znašala 2.50 Din od kg žive teže, se je plačevala samo od lažjih svinj (peršutarjev), ki se izvažajo predvsem iz Slovenije in nekaterih krajev Hrvaške. Za težke svinje (špeharje) s težo 200—300 kg se carina ni plačevala, zato so dosegle tudi višjo ceno. Te težke svinje se izvažajo iz južnih krajev. Carina je bila določena pri pogodbi, ki sta jo sklenili avstrijska in jugoslovanska vlada. Zaradi take carine se je tudi iz naših južnih krajev izvozilo veliko več svinj v Avstrijo kot pa iz Slovenije, dasi nam je Avstrija pred nosom. Tudi to je dobiček, ki ga imamo od centralizma.

Ustavimo se še na dobičku našega prekupčevalca. Ta je različen. Odvisen je od tega, po kakšni ceni kupi in kako proda. Včasih znaša dobiček pri vagonu svinj po 15.000 Din, včasih pa tudi manj. S prekupčevanjem so že mnogi silno obogateli, mnogi pa so izgubili še tisto premoženje, ki so ga prej imeli. Organizacija, ki hoče delati na to, da se cene kmečkim pridelkom dvignejo, mora zmanjšati dobiček prekupčevalcev in mesarjev, mora pa se pred vsem boriti za to, da se odpravijo ali znatno zmanjšajo razne carine, davki in takse, ki poberejo glavni del razlike v ceni, ki nastane prej ko pride blago od kmeta do delavca v mestu. Tu čaka slovensko „Slogo“ še veliko dela.

Gospodarski pregled

Goveda: Izvoz je slab, v Nemčijo nič, v Avstrijo malo, v Italiji konkurira madjarska in romunska živina. Cene: bikl Din 4.— do 5.—, voli Din 5.50 do 6.25, krave klobasarice Din 2.50 do 3.—, teleta Din 6.50 do 7.50.

Prašiči: Špeharji Din 7.75 do 8.50, mesnati Din 6.50 do 7.50.

Konji: Na hrvaških sejmi: lahki Din 4500 do 5500, srednji Din 6500 do 7500, težki Din 9500 do 10.000.

Žita: Na ameriškem trgu so cene za malenkost popustile, na domačem trgu je cena stalna. Nemčija ima slabo žetev. Cene: pšenica pariteta Banat 1 meterški stot Din 190.—, koruza pariteta Indija Din 93.—, otrobi pariteta Indija Din 90.—.

Predivo: Nemčija je nakupila pri nas za pol milijona mark, zanimajo se tudi drugi kupci. Cena: za kmečko blago 1 kg Din 6.50 do 7.50, za špeciialno blago se plačuje do Din 10.—.

Vino: Cene so trdne, rdeče vino je skoraj razprodano. Na zalogi so še močnejša bela vina. Obeta se srednja letina. Peronospora in drugi škodljivci so uničili 20 do 25% pridelka. Cena: Din 3.50 do 5.—.

Sadije: Letina je po vsej Evropi dobra. Zanimanje za kupčije je veliko. Cene bodo zmerne. Izbrano namizno sadje se bo plačevalo okoli Din 1.50.

Vrednost tujega denarja

Avstrijski šiling Din 8.35, nemške marke v kliringu Din 12.78, angleški funt Din 238.—, ameriški dolar Din 45.90, švicarski frank Din 11.— in francoski frank Din 1.90.

Sejmi v avgustu:

Celje: Vsako sredo in soboto svinjski sejem.

Črnomelj: Vsak četrtek sejem za prašičke.

Dol. Lendava: Vsak torek svinjski sejem in za drobnico.

Krško: Vsako sredo svinjski sejem.

Ljubljana: Prvo in tretjo sredo v mesecu sejem za konje, govejo živino in drobnico vseh vrst. Vsako sredo in soboto tržni dan.

Maribor: Vsak drugi, četrti in peti torek v mesecu sejem za živino. Vsak petek (če je na ta dan praznik, dan preje) sejem za prašiče.

Metlika: Vsak ponedeljek sejem za prašiče.

Novo mesto: Vsak ponedeljek sejem za prašiče in živila, Vsak prvi ponedeljek v mesecu sejem za parkljato živino in konje. Vsak petek sejem za živila.

Ptuj: Vsak prvi in tretji torek v mesecu sejem za konje in rogato živino,

vsako sredo za parkljarje, vsak petek tržni dan.

Ostali sejmi v mesecu avgustu:

14. Leskovec; 16. Cerklje pri Kranju, Lož, Škofja Loka, Šmarje pri Ljubljani, Trebnje, Vače, Velike Lašče; 17. Kapele pri Brezicah, Šmarje pri Jelšah; 20. Bla-

govica, Stična; 21. Dokležovje; 22. Litija, Nova vas na Blokah; 24. Javorje, Kočevje, Laško, Murska Sobota, Rogatec, Slov. Bistrica, Št. Jernej, Velenje; 25. Loka pri Žusmu; 26. Rajhenburg, Veliki Gaber; 28. Dol. Lendava; 29. Muta, Poličane, Zagorje, Zalec; 30. Sv. Vid na Bolkah, Velika Loka; 31. Videm-Dobrepolje.

Iz uredništva in uprave

Prvo številko smo poslali vsem tistim, katerih naslove smo prejeli od svojih zaupnikov in vsem naročnikom prvotne „Slovenske zemlje“.

Kdor ne misli lista naročiti, naj nam prvo številko takoj vrne. Preko naslovnega listka naj napiše „Ne sprejemam“ in list vrne poštarju. **Kdor lista ne vrne, ga uvrstimo med naročnike. Prosimo pa, da nam naročnikovo čim prej nakaže.**

Položnice smo priložili vsem tistim, ki so list naročili pri svojih zaupnikih in jih prosimo, naj naročnino takoj poravnajo. Vsem tistim, ki nam prve številke ne bodo vrnili, priložimo položnico prihodnjic.

Naročnina znaša: letno Din 20.—, polletno Din 10.—, četrtletno Din 5.— in mesečno Din 2.—. Posamezna številka velja Din 1. Letna naročnina za tujino je 1 Dolar.

Naslovi: Zaupnike, ki nam pošiljajo nove naslove, prosimo, da naslovov ne zbirajo kar po hišnih številkah v vasi, ker to ni težko. Pošiljajo naj nam naslove takih ljudi, ki bodo list res tudi naročili. Naslovi naj bodo natančni in ne pozabite navesti zadnje pošte.

Pozivamo tudi zagrebške Slovence, ki jih je tam na desetitsoče, da se naročajo na naš list in nas z naročnino in prispevki podpro v naših prizadevanjih.

Ameriškim Slovencem! Prvo številko smo poslali tudi ameriškim Slovencem, za katere velja isto kar smo napisali na naslov zagrebških Slovencev. Ne pozabite stare svoje domovine in dokažite vso svojo ljubezen do nje s tem, da podprete list, ki se bojuje za narodno, politično, kulturno in družbeno enakopravnost slovenskega kmečkega in delavskega ljudstva.

Ljubljanske somišljenike opozarjamo, da se list dobi v trafiki Sever v Šelenburgovi ulici. Obiskovalci kavarn naj zahtevajo v kavarnah naš list.

Skupno naročanje lista: Prosimo somišljenike, da naročajo list skupno in sicer tako, da si izberejo zaupnika, ki imej nalogo pobirati od naročnikov denar, ki ga bo vsak mesec sproti pošiljal upravi. Na njegov naslov

bomo tudi pošiljali naročene izvode lista, ki jih potem razdeli med somišljenike.

Dopisnike prosimo, naj nam pošiljajo take dopise, ki bodo pisani samo na eni strani papirja. Ob strani naj puste vsaj tri centimetre praznega roba za morebitna popravila. Skrbite za redno dopisovanje v list. Pišite kratko, jedrnato in čisto resnico, ker ta je največ vredna. Dopisujte v list o političnih, kulturnih in gospodarskih razmerah pri vas, o gospodarstvu v občini in drugih javnih ustanovah ter o vseh važnejših dogodkih iz vašega kraja. Jezik, slog in pisava naj vam ne delajo preglavic. Pišite preprosto, tako kakor govorite v domačem kraju, vse drugo popravimo mi, da je zrelo za tisk. Izogibajte se osebnih napadov, sumničenj in podtikanj. Vsaka neresnična vest mora biti popolnoma izključena. Ne razburjajte se, če vidite, da v listu ni objavljen Vaš dopis. Vedite, da ne odločamo sami in da je nad nami še višja sila v obliki cenzorjevega svinčnika.

Zbirajte za tiskovni sklad: „Slovenska vas“ izhaja sedaj vsakih štirinajst dni. Naročnina je tako nizka, da je izključeno, da bi se list mogel vzdrževati samo iz naročnine, razen če dosežemo veliko število naročnikov. Vendar je treba za to še veliko požrtvovalnega dela. Da ne omagamo, preden ne dosežemo potrebno število naročnikov, prosimo svoje zaupnike, da zbirajo pri imovitejših somišljenikih za tiskovni sklad „Slovenske vasi“. Porabite vsako priložnost in zavedajte se svojih dolžnosti, izmed katerih ena je ta, da širite naš tisk in zbirate v tiskovni sklad.

Oglasi: Somišljenike prosimo, da nabirajo oglase za naš list. Cena po dogovoru. Sprejemamo samo oglase domačih tvrdk in podjetij, ki ne izkoriščajo našega kmečkega in delavskega ljudstva. Na željo pošljemo cenik.

Izdaja konzorcij, ki ga predstavlja Dovč Ivan, kmetovalec iz Šmartnega ob Savi. — Urejuje in za uredništvo odgovarja Kreutzer Pavel, Ljubljana, Trnovski pristan 14/I. — Tisk J. Blasnik na nasl., Univerzitetna tiskarna in litografija, d. d. v Ljubljani. Odgovoren L. Mikuš.